

Література

1. Закон України «Про туризм» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 13, ст.180.
2. Барановський М. О. До питання про типологію депресивних територій / М. О. Барановський // Вісник Вінницького державного педагогічного університету імені Юрія Коцюбинського. — Серія: Географія. — Вінниця: Тезис, 2009. — Вип. 17. — С. 148-159.
3. Слава С. Розвиток економічно проблемних територій: міжнародний досвід / С. Слава, Д. Амборський, П. Сегварі, М. Дацишин // Проект партнерства Канада-Україна «Регіональне врядування та розвиток». — К.: Видавництво «K.I.C.», 2007. — 144 с.

Чепель О. І.,

*студентка 2 курсу факультету адвокатури,
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Протягом всієї історії людства знання були найважливішим фактором його економічного та інтелектуального розвитку. Особливо в умовах ХХІ століття, ринок знань поступово починає відігравати головну роль, випереджаючи розвиток ринку матеріальних товарів. Загальноновизнано, що інтелектуальна праця, яка ґрунтується на знаннях, творчі здібності працівників, їх професійна кваліфікація, використання прав на об'єкти інноваційної власності (торговельні знаки, патенти тощо), а також нові підходи до управління та інформаційних технологій стають першоосновою та рушійною силою виробництва, стратегічними факторами економічного розвитку національних економік у нових економічних умовах.

Поняття інтелектуального капіталу ввів у науковий обіг всесвітньо відомий економіст Дж. Гелбрейт у 1969 р. До наукових досліджень, які присвячені широкому загалу проблем з вивчення інтелектуального капіталу, відносяться насамперед праці таких науковців як Е. Брукінг, В. Гойло, А. Добринін, Л. Едвінсон, Б. Леонтєв, М. Мелоун, М. Стюард та ін.

Впровадження у науковий вжиток поняття «інтелектуальний капітал» стало відображенням принципово нового підходу до аналізу ринкових відносин, конкурентних переваг та лідерства під-

приємств, що ґрунтуються на ефективному використанні унікальних за природою нематеріальних чинників, здатних привести в дію механізм інноваційного розвитку [1].

Проаналізувавши праці вітчизняних та зарубіжних вчених, можна дати наступне визначення цій економічній категорії: інтелектуальний капітал — це нагромаджена у процесі інтелектуальної діяльності сукупність знань, досвіду, навичок, творчості, здібностей, взаємовідносин, що мають економічну цінність і використовуються у процесі виробництва та обміну з метою отримання доходу.

Якщо говорити про сутність інтелектуального капіталу то він включає: 1) людський капітал (знання, навички, творчі здібності людини); 2) організаційний капітал (технічне і програмне забезпечення, оргструктура, патенти); 3) споживчий капітал (зв'язки з клієнтами, торгова марка, бренд); 4) інформаційний капітал — (інформація про клієнтів, постачальників, конкурентів, ноу-хау, науково-методичні матеріали, доступ до спеціальних баз даних наукових розробок та винаходів) [2].

Стратегічний курс розвитку економіки України зорієнтований на формування її інноваційної моделі, але економічні та фінансові проблеми гальмують цей процес і не дозволяють країні досягти належного рівня інноваційного розвитку. Криза сучасного інноваційного виробництва зумовлюється та проявляється зменшенням кількості кваліфікованих кадрів на вітчизняних підприємствах, відсутністю методологічних основ управління процесом відтворення кадрового потенціалу, особливо в галузях промислового комплексу, невмінням та неготовністю персоналу перепрофілюватися та адаптуватися до нових умов виробництва.

Необхідність переходу на інноваційну стадію розвитку української економіки вимагає створення на державному рівні інституційного механізму стійкого відтворення кадрового потенціалу за допомогою проведення системної державної політики у сферах, що формують інтелектуальний потенціал країни. Для цього треба впровадити комплекс таких взаємопов'язаних заходів:

- 1) упровадити ефективний механізмів державного фінансування відтворення інтелектуального капіталу;

- 2) розробити моделі взаємодії держави, бізнесу та суспільства за допомогою залучення у сферу відтворення кадрового потенціалу недержавних підприємств та установ, створити сприятливі умови для їхньої діяльності;

3) розробляти державні і регіональні прогнози потреби в кадрах, що припускають формування держзамовлення на підготовку, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів;

4) удосконалити структури служби зайнятості, її функції і системи фінансування [3].

Важливим є нормативно-правове забезпечення функціонування інтелектуального капіталу. В Україні створена сучасна законодавча база щодо захисту прав інтелектуальної власності, яка узгоджується із загальновизнаними на міжнародному рівні підходами до забезпечення такого захисту, зокрема з вимогами Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності Світової організації торгівлі. В рамках міжнародних вимог забезпечується реалізація основних положень законодавства України у зазначеній сфері. Правовідносини у сфері інтелектуальної власності регулюються окремими положеннями Конституції України, Цивільного (передусім норми Книги четвертої «Право інтелектуальної власності»), Кримінального, Митного кодексів України, Кодексу України про адміністративні правопорушення та низки процесуальних кодексів, нормами 10 спеціальних законів у сфері інтелектуальної власності, близько 100 підзаконних актів [4].

Як доводять результати функціонування сучасних економічних систем світу, інтелектуальний капітал є домінантою економічного процесу на сучасному етапі розвитку. Процеси його відтворення, нагромадження та управління ним визначають перспективи й орієнтири розвитку України — перехід до економіки інтелектуального типу. Такий перехід, у свою чергу, надасть країні конкурентних переваг на світовому ринку шляхом формування та функціонування високоінтелектуальних галузей, нанотехнологій, новітніх видів виробництва. Оскільки основним стратегічним ресурсом економічного зростання є інтелектуальний капітал національного господарства, то забезпечення його формування нині — один із найважливіших чинників виходу з перманентної економічної кризи.

Література

1. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: Підручник / В. Д. Базилевич. — К.: Знання, 2006.— 431с.
2. Чухно А. Інтелектуальний капітал: сутність, форми та закономірності розвитку // Економіка України.— 2002. — № 11.— С.48-55.

3. Україна у вимірі економіки знань / [В. М. Геєць, В. П. Александрова, Ю. М. Бажал, Д. П. Богиня, А. М. Гуржій]; Ін-т економіка та прогнозування НАН України. — К.: Основа, 2006. — 588 с.

4. Эдвинсон Л., Мелоун М. Интеллектуальный капитал. Определение истинной стоимости компании / Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология [Текст] / Под ред. В. Л. Иноземцева. — М.: Academia, 1999. — 108 с.

Пудлик Н. Ю.,

*студентка 2 курсу Інституту прокуратури і слідства,
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Сільське господарство — одна з найдавніших, найважливіших і найбільш ризикованих галузей економіки. В Україні на нього покладено завдання дедалі повніше забезпечувати внутрішні потреби країни в сировині і продовольстві та нарощувати відповідні експортні можливості. За належних інвестицій аграрний потенціал України може досягти рівня, достатнього для того, щоб нагодувати більш як половину населення Європи. Проте на даний момент не існує чіткої та злагодженої політики щодо використання наявних можливостей та виведення даної галузі на належний рівень. Над даною проблематикою працювали такі вітчизняні дослідники як: О. В. Березін, В. Я. Месель-Веселяк, П. Т. Саблук, А. Д. Шеремета, В. В. Юрчишин та багато інших [1].

Серед основних проблем, які існують у вітчизняному сільському господарстві виділяють такі:

1. Техніко-технологічна база України в сільському господарстві є дуже застарілою і працює ще з радянських часів. Зношеність технологічного устаткування досягає 70-80 %, його середній вік — 30-35 років.

2. Відбувається процес «старіння» кадрів. Молоде покоління все частіше іммігрує у інші країни, через що частина кваліфікованих конструкторських, інженерно-технічних і робочих кадрів вважається втраченою.

3. Зниження родючості ґрунтів і зростанні їх ерозії, внаслідок недотримання науково обґрунтованої системи сівоzmіни. Ґрунти не підтримуються добривами та іншими корисними елементами.